

EL TRACTAT DE LLIURE COMERÇ I INVERSIONS UE-USA (TTIP): FER DE LA NECESSITAT VIRTUT?

Dr. Santiago J. Castellà,

PROFESSOR DE DRET I RELACIONS INTERNACIONALS A LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI I MEMBRE DEL CONSELL ASSESSOR DE LA FCE

Són moltes les veus assenyades que plantegen en el context d'un món polièdric, multipolar i global la necessitat d'una millor i més estreta relació econòmica i comercial transatlàntica. Entre els arguments més rellevants cal destacar la proliferació d'acords internacionals de lliure comerç bilaterals, regionals i multilaterals, propiciats en part important per l'estancament de la Ronda Doha de l'Organització Mundial del Comerç (tot i les expectatives de relançament que ha suposat l'anomenat "paquet Bali" de desembre de 2013). La negociació del TransPacific Partnership (TPP) entre Estats Units, Japó i potents economies de la regió Asia-Pacífic, juntament amb els acords bilaterals als que està arribant Xina, entre d'altres, configuren un context en el que

l'emergència econòmica d'Àsia -i dels BRICS- fan que l'economia mundial pivoti cada cop més en el Pacífic enfront de l'Atlàntic. I no es estrany en aquest marc fer esment a la condició transatlàntica de la dura crisi viscuda de la que encara n'estem sortint. I en el rerefons de l'argumentari, i amb un alt protagonisme, apareix el gruix de valors compartits per Estats Units i Europa sobre la base de dignitat de l'esser humà que articula les idees de democràcia, estat de dret i drets i llibertats individuals, en un món global ple d'incerteses, perills i amenaces; i paral·lelament l'obtenció d'una posició hegemònica en la regulació dels estàndards tècnics globals determinants pel futur de les economies locals i regionals.

I en aquests context, no és estrany que el Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) esdevingui el catalitzador de molts dels neguits que col·lectivament té plantejats la Unió Europea davant les dificultats conceptuals del seu procés de construcció, les tensions generades per l'absència de capacitat comuna per articular

El TTIP està esdevenint el catalitzador de la necessitat de noves certeses i redefinicions d'Europa en un món globalitzat.

sortides efectives a la crisi econòmica i la pèrdua d'hegemonia en un accelerat món globalitzat ple de riscos i noves exigències. El TTIP pot esdevenir el mirall amb el que Europa miri per primer cop cara a cara un món molt complex i que ha canviat massa despresa per a un continent anquilosat i mandrós, cercant respostes, ja ineludibles, a tensions principalment internes –la redefinició de la sobirania estatal, l'exercici real de la democràcia en la presa de decisions col·lectives, la liberalització de mercats front els serveis públics garants del benestar, ... – i a on hagi de mirar, també ineludiblement, el seu rostre real en un món del que ja no és el centre.

Per això, la negociació del tractat no podia haver començat pitjor: des de l'obscurantisme i la malfiança. Quan al març de 2014 es va filtrar el primer esborrany del Tractat, i fins l'11 d'octubre no es va fer públic el mandat negociador dels Estats a la Comissió Europea d'unes negociacions iniciades un anys abans i que portaven múltiples rondes negociadores, la demonització del TTIP ja estava servida en safata d'or, en una Europa continental que ha assumit inconscientment una cultura política antiamericanista, però sobretot davant l'esclat de preguntes i exigències de radicalitat democràtica i de bon funcionament dels mercats, sorgides per una mala gestió d'una crisi econòmica que ha socialitzat, des de polítiques d'austeritat, les pèrdues de les grans corporacions.

Per tant estem davant d'una equació especialment complexa, la quadratura del cercle: Europa té una clara necessitat d'aliança estratègica amb Estats Units en el context d'un món global que gira la seva centralitat cap al Pacífic, però arrossega una motxilla massa pesada de qüestions pròpies per resoldre, per estar a l'alçada del moment. I és que el TTIP està esdevenint el catalitzador de la necessitat de noves certeses i redefinicions d'Europa en un món globalitzat.

I és que estructuralment el problema entre les inversions i el comerç USA-UE no són els aranzels, sinó la supressió de les múltiples barreres no aranzelàries –estàndards de qualitat, etiquetatge, sanitàries, fiscals, de política de competència, ambientals,...-, que es barregen amb una determinada concepció dels serveis públics, de la protecció als consumidors, del tractament de

El TTIP pot esdevenir el mirall amb el que Europa miri per primer cop cara a cara un món molt complex i que ha canviat massa despresa cercant respostes a tensions principalment internes en un món del que ja no és el centre.

dades personals, de l'anomenat *tracte* nacional, de la reglamentació i del monopoli... Europa no renunciarà a la seva concepció dels serveis públics i de polítiques de benestar en favor de la liberalització dels mercats... però haurà de redefinir-se en un context global on la sobirania estatal s'ha difuminat i han emergit diversitat d'actors nous i a on el marc de relacions ha canviat substancialment. L'Instrument de Resolució de Conflictes entre Inversors i Estats és potser la mostra més evident d'aquestes tensions.

El Tractat de Lisboa, possiblement la millor drecera possible al fracàs del projecte de Tractat per a una Constitució per a Europa, al generalitzar com a ordinari el procediment de codecisió Parlament/Consell, configura una relació bicameral, en lògica federal, que demana a ambdues institucions un paper diferent al que venien practicant, assumint el Parlament la responsabilitat normativa allunyant-se del vicis de fer *enfant terrible* practicat durant tants anys, i assumint el Consell un caràcter més deliberatiu propi d'una càmera territorial. Només des d'aquesta lògica institucional podrà haver-hi un clar control democràtic i una bona evolució de la negociació encarregada a la Comissió i podrà arribar a bon terme un acord tant complex, acompanyant al temps, un procés de catarsi i redefinició d'Europa. En el rerefons palpitaren dues qüestions clau, que cal dilucidar com es relacionen: l'hegemonia universal dels valors compartits i l'hegemonia occidental en l'establiment dels estàndards tècnics globals. Potser ara ens toca, davant el TTIP fer de la necessitat virtut. •